

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Sžo/18/2013
Identifikačné číslo spisu:	1011201782
Dátum vydania rozhodnutia:	20.08.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1011201782.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu : Energetické Centrum, a. s., so sídlom Sartorisova 10, Bratislava, zastúpeného Capitol Legal Group, s. r. o., advokátskou kanceláriou so sídlom Kollárovo nám. 20, Bratislava, proti žalovanému: ZSE Distribúcia, a. s., Čulenova 6, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí žalovaného, ktorými žalovaný ukončil proces zmeny dodávateľa elektriny k 1. októbru 2011 pre účastníkov trhu s elektrinou, ktorých odberné miesto je pripojené do sústavy žalovaného a ktorí uzavreli zmluvy o dodávke elektriny so žalobcom, na základe storna zmeny dodávateľa elektriny bez toho, aby o storno zmeny dodávateľa elektriny požiadal žalobca, a to pri odberateľoch elektriny pripojených do distribučnej sústavy žalovaného : 1) A., bytom I., 2) O., bytom O., 3) K., bytom O., 4) X., bytom Z., 5) C., bytom S., 6) J., bytom D. 7) B., bytom X., o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 30. októbra 2012, č. k. 3S/215/2011-285, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. októbra 2012, č. k. 3S/215/2011-285, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

Napadnutým uznesením Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“ alebo „prvostupňový súd“) zastavil konanie, v ktorom sa žalobca na tamojšom súde domáhal, aby súd zrušil rozhodnutia žalovaného, ktorými žalovaný ukončil proces zmeny dodávateľa elektriny k 1.10.2011 pre účastníkov trhu s elektrinou, ktorých odberné miesto je pripojené do sústavy žalovaného a ktorí uzavreli zmluvy o dodávke elektriny so žalobcom, na základe storna zmeny dodávateľa elektriny bez toho, aby o storno zmeny dodávateľa elektriny požiadal žalobca, a to pri nasledovných odberateľoch elektriny pripojených do distribučnej sústavy žalovaného :

P.č. Meno odberateľa Bydlisko odberateľa Dátum oznámenia storna EIC kód odberateľa zmeny dodávateľa

1. A. I. 16.9.2011 24ZSS10159790008
2. O. O. 16.9.2011 24ZZS4195576000A
3. K. O. 14.9.2011 24ZZS50703590004
4. X. Z. 14.9.2011 24ZZS7049932000G
5. C. S. 16.9.2011 24ZZS51165560001
6. J. D. 16.9.2011 24ZZS2120935000P
7. B. X. 14.9.2011 24ZZS3500265000N

V odôvodnení rozhodnutia krajský súd uviedol, že na strane žalovaného ide o subjekt súkromného práva, akciovú spoločnosť, založenú zakladateľskou listinou v zmysle príslušných ustanovení Obchodného zákonníka vo forme notárskej zápisnice a založenou v zbierke listín č. N 137/2006, Nz 15077/2006 Obchodného registra Okresného súdu Bratislava I. Podľa výpisu z obchodného registra predmet podnikania žalovaného tvorí viacero rozličných činností, pričom krajský súd za významnú považoval skutočnosť, že hlavným predmetom činnosti žalovaného je distribúcia energie. Uviedol, že zatiaľ čo dodávateľov elektriny je v rámci Slovenska niekoľko, distribúciu elektriny na západnom Slovensku a oblasť Bratislavy zabezpečuje len odporca. Z listinných dôkazov zabezpečených súdom z Obchodného registra Okresného súdu Bratislava I, súd zistil, že jediným akcionárom žalovaného je Západoslovenská energetika, a.s. Ide o materskú spoločnosť žalovaného, ktorej akcionárom je Fond národného majetku SR, z čoho jednoznačne vyplýva nepriama majetková účasť štátu.

Krajský súd uviedol, že podľa jeho názoru nie je splnená podmienka, aby bolo možné hovoriť o orgáne verejnej správy, chýba faktická právomoc konať v oblasti verejnej správy. V prípade, že subjekt vykonáva činnosť sledujúcu verejný cieľ, nastáva predpoklad, že v danom prípade nevykonáva správu súkromnú, ale verejnú a v pochybnostiach treba skúmať, či činnosť má aspoň zmiešanú verejnoprávnu a súkromnoprávnu povahu.

Proces zmeny dodávateľa, podľa názoru súdu, sleduje jednak súkromnoprávny účel - t. j. obchodnoprávne záujmy dodávateľov elektriny (orientácia akciovej spoločnosti na zisk) a zároveň sleduje aj dosiahnutie verejných cieľov - ochrana spotrebiteľských záujmov odberateľov elektriny, t.j. právo na zmenu dodávateľa.

Podľa názoru súdu samotný proces zmeny dodávateľa elektriny - teda faktická právomoc konať, je materiálna činnosť v oblasti verejnej správy, avšak pri posúdení otázky, či je žalovaný orgánom verejnej správy alebo nie je, je nutné nazerať na žalovaného vo svetle postavenia žalobcu a toho, aký cieľ je žalobcom sledovaný. V prípade, ak bude konkrétna činnosť určitého subjektu posúdená ako činnosť v oblasti verejnej správy a na základe toho mu bude priznaný charakter orgánu verejnej správy, a keďže činnosť žalovaného je zmiešanej povahy - t.j. sleduje nielen verejnoprávne ciele, ale zahrňuje aj súkromnoprávny aspekt, tak nie je možné v správnom súdnictve poskytnúť ochranu tomu subjektu, ktorý práve tieto súkromnoprávne ciele sleduje. Krajský súd uviedol, že vo vzťahu k žalobcovi - ktorý v konaní vystupoval ako akciová spoločnosť domáhajúca sa ochrany svojich obchodnoprávnych záujmov cestou správneho súdnictva - žalovaný nevystupuje ako orgán verejnej správy. Priznaním postavenia orgánu verejnej správy akciovej spoločnosti (žalovanému) vo vzťahu k inej akciovej spoločnosti (žalobcovi), ktorá v súdnom prípade sleduje súkromnoprávny záujem, by súd neprimerane zaťažil žalovaného, čím by porušil princíp delby moci. Podľa názoru krajského súdu nie je tento stav, kedy proces zmeny dodávateľa uskutočňuje dcérska spoločnosť jedného z dodávateľov vyhovujúci, a preto v prípade, že by sa ochrany v správnom súdnictve domáhal konečný spotrebiteľ, by bolo nutné poskytnúť ochranu spotrebiteľom v rámci subsidiarity správneho súdnictva. Uviedol, že v zmysle § 14 ods. 7 a prílohy č. 2 nariadenia vlády č. 317/2007 Z. z. žalovaný vykonáva zmenu dodávateľa elektriny ako prevádzkovateľ sústavy, ku ktorému je odberné miesto účastníka trhu s elektrinou pripojené a týmto procesom sa zabezpečuje právo odberateľov elektriny na zmenu dodávateľa elektriny, ktoré im garantuje § 20 ods.6 zákona č. 656/2004 Z. z. Úlohou žalovaného v procese zmeny dodávateľa elektriny je teda v zmysle zák. č. 656/2004 Z. z. a nariadenia vlády č. 317/2007 Z. z. vykonať zmenu dodávateľa elektriny účastníkovi trhu s elektrinou, ktorého odberné miesto je pripojené k žalovanému ako prevádzkovateľovi sústavy.

Krajský súd uviedol, že právnická osoba, ktorá nie je orgánom štátnej správy, orgánom územnej samosprávy alebo orgánom záujmovej samosprávy, je správnym orgánom iba pokiaľ jej zákon zveril rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Z

uvedeného vyplýva, že pre zistenie toho, či právnická osoba je na účely správneho súdnictva správnym orgánom, je rozhodujúce posúdenie toho, či jej zákon zveril rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Nakoľko žalobca podal žalobu proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmania súdom a žalovaný nie je právnickou osobou podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, krajský súd, ktorý v rámci odôvodnenia rozhodnutia citoval ustanovenia § 250d ods. 3 O.s.p. a § 244 ods. 2 O.s.p., konanie zastavil. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 2 písm. c/ O.s.p. v spojitosti s § 246c ods. 1 O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

II.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu v zákonnej lehote podal odvolanie žalobca, a to z dôvodov podľa § 205 ods.2 písm. b/ a f/ O.s.p.

Žalobca uviedol, že s argumentáciou krajského súdu sa nestotožňuje. Podľa jeho názoru samotný proces zmeny dodávateľa elektriny vykonávaný žalovaným ako prevádzkovateľom sústavy je nevyhnutné bezpochyby považovať za činnosť v oblasti verejnej správy, pričom poukázal na judikatúru slovenských súdov, českých súdov a uznávanú právnu teóriu.

Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze spis. zn. PL. ÚS 19/1998 zo dňa 15.10.1998 konštatuje, že: „Pojem verejná správa je termínom, ktorý sa do právnej terminológie i praxe zaviedol v 90. rokoch namiesto pojmu „štátna správa“. Vyjadruje sa ním zmenená skutočnosť, podľa ktorej správu verejných vecí môžu vykonávať aj neštátne subjekty. Pojem verejná správa sa odvodil od pojmu správa ako vedomá činnosť slúžiaca na dosiahnutie určitého cieľa (účelu). Podľa toho, či ide o činnosť sledujúcu súkromné alebo verejné ciele, sa rozlišuje medzi správou súkromnou a verejnou. Verejnú správu charakterizuje to, že sa vykonáva vo verejnom záujme. Pojem verejná správa označuje buď činnosť alebo inštitúcie, ktoré správu vykonávajú.“

Právna teória uvedené dopĺňa: „Pri správnych orgánoch pod bodom c) a d) (t.j. orgány územnej samosprávy a právnické osoby so zverenou právomocou) je podmienkou súdneho prieskumu, že musia rozhodovať v oblasti verejnej správy. V pochybnostiach treba skúmať najmä to, či práva a povinnosti, ktorých sa rozhodovanie takých orgánov dotýka, má verejnoprávnu povahu, prípadne aspoň zmiešanú verejnoprávnu a súkromnoprávnu povahu.“ (Števec M., Ficová S. a kol., Občiansky súdny poriadok - komentár, Praha: C. H. Beck, 2009, str. 716).

Žalobca vzhľadom na argumentáciu krajského súdu uviedol, že súd prvého stupňa umelo rozdelil proces zmeny dodávateľa uskutočňovaný žalovaným do dvoch (zdanlivo) oddelených častí. Prvou takouto časťou má byť časť procesu vo vzťahu ku konečnému odberateľovi, ktorá má prebiehať vo verejnom záujme a druhou časťou má byť tá časť procesu, ktorá prebieha vo vzťahu k novému dodávateľovi (a teda žalobcovi), v ktorej sa podľa súdu sledujú len súkromnoprávne ciele. Prvostupňový súd takto priznal súdnu ochranu (proti nezákonnému rozhodnutiu a postupu orgánu verejnej správy) konečnému odberateľovi, avšak nepriznal ju novému dodávateľovi, a to napriek tomu, že oboch je potrebné považovať za rovnoprávných účastníkov konania v predmetnom procese zmeny dodávateľa. Takýto postup žalobca považoval za nesprávny, a to aj z dôvodu, že jeho následkom môže byť odňatie práva na spravodlivý proces, ktorého súčasťou je aj ústavná zásada na rovnosť účastníkov v konaní (článok 47 ods.2 a 3 Ústavy SR).

Žalobca taktiež zdôraznil, že jeho postavenie vo vzťahu k žalovanému v procese zmeny dodávateľa nie je postavením, ktoré by bolo možné porovnať s postavením dvoch rovnocenných (podnikateľských) subjektov. V predmetnom konaní je totiž žalovaný v postavení osoby disponujúcej určitými právomocami, ktoré mu priznal právny predpis a je tak na rozdiel od žalobcu vybavený určitými mocenskými nástrojmi. Nemožno tu teda predpokladať rovnoprávne postavenie žalobcu a žalovaného, ktoré je predpokladom akýchkoľvek civilnoprávných vzťahov (viď § 2 ods.2 Občianskeho zákonníka a § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka), v čom videl tiež žalobca nesprávny postup súdu prvého stupňa. Žalobca poukázal na teóriu tzv. hybridného charakteru konania (ako celku), na základe ktorej sa určitému konaniu priznáva verejnoprávny charakter aj vtedy, ak má aspoň zmiešanú verejnoprávnu a súkromnoprávnu povahu. Tiež podotkol, že proces zmeny dodávateľa je jedným uceleným konaním, nezahŕňajúcim viacero samostatných konaní, t. j. samostatne vo vzťahu ku konečnému odberateľovi a

samostatne vo vzťahu k dodávateľovi, abstrakcia len jednej jeho časti je podľa jeho názoru čisto umelá. Žalobca uviedol, že účelom procesu zmeny dodávateľa - ktorý významne ovplyvňuje obchodnoprávne záujmy dodávateľov elektriny (doterajšieho aj nového) - je aj ochrana záujmov odberateľov elektriny, ich spotrebiteľských práv a práv na zmenu dodávateľa vyplývajúcich z európskych predpisov a slovenskej legislatívy, čo je jednoznačne verejným záujmom. Podľa žalobcu konanie ako také má zmiešaný charakter a má byť predmetom súdnej ochrany podľa piatej časti O.s.p., a preto v postupe prvostupňového súdu žalobca videl odvolací dôvod podľa ust. § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p. - rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Žalobca ďalej uviedol, že aj keby bol horeuvedený postup prvostupňového súdu správny, krajský súd sa riadne nevysporiadal s otázkou, či príslušná časť zmeny dodávateľa vedená vo vzťahu k dodávateľovi skutočne nezahŕňa prvky verejnoprávne, t.j. či naozaj sleduje len ciele súkromné a nie aj ciele verejné. Žalobca sa totiž nestotožnil so záverom súdu, že v danom procese ako obchodná spoločnosť sleduje výlučne len súkromnoprávny cieľ a to dosiahnutie zisku, a teda, že jeho pôsobenie na trhu má výlučne súkromnoprávny charakter.

Skutočnosť, že okrem ochrany práv odberateľa elektriny v rámci sféry verejného záujmu, ktorá je explicitne vyjadrená (okrem iného aj) v ustanovení článku 3 ods. 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/54/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou (ďalej len „Smernica“), je záujmom členských štátov (aj keď možno zdanlivo v menšom rozsahu) aj ochrana novovstupujúcich účastníkov na trh s elektrinou. Za účastníka trhu je pritom potrebné považovať nielen odberateľa, ale aj dodávateľa elektriny.

Len ako príklad vyššie uvedeného uviedol:

Úvodné ustanovenie bodu 4 Smernice uvádza, že „Slobody, ktoré zmluva zaručuje európskym občanom - voľný pohyb tovaru, slobodu poskytovať služby a slobodu usadiť sa -, sú jedine možné na úplne otvorenom trhu, ktorý umožňuje všetkým zákazníkom slobodný výber svojich dodávateľov a všetkým dodávateľom slobodný výber svojich zákazníkov.“

Úvodné ustanovenie bodu 17 Smernice ďalej uvádza, že „S cieľom zabezpečiť efektívny prístup na trh pre všetkých účastníkov na trhu, vrátane novovstupujúcich účastníkov, sú potrebné nediskriminačné a náklady zohľadňujúce mechanizmy na vyrovnávanie nerovnováhy.“

Z citovaných ustanovení Smernice je teda evidentný všeobecný záujem, zámer a cieľ členských štátov poskytovať ochranu všetkým účastníkom trhu, nie len ochranu odberateľov ako spotrebiteľov, pri ktorých Smernica ochranu precizuje vzhľadom na to, že ich považuje za najzraniteľnejších účastníkov trhu. Záver o tom, že členské štáty majú ako cieľ aj ochranu dodávateľov, vyplýva i z bodov 5 a 6 úvodných ustanovení Smernice, ktoré veľmi stručne, ale efektívne definujú prekážky brániace riadnemu fungovaniu vnútorného trhu („Hlavné prekážky pri dosahovaní plne fungujúceho a konkurenčného vnútorného trhu sa okrem iného týkajú záležitostí prístupu do siete, záležitostí taríf a rozdielných stupňov otvorenosti trhu medzi členskými štátmi.“) a zároveň určujú podmienky pre členské štáty pre ďalší postup tak, aby sa vzniku prekážok zabránilo („Kvôli fungovaniu hospodárskej súťaže musí byť prístup do siete nediskriminačný, transparentný a za spravodlivú cenu“). Uviedol, že v rámci systematiky Smernice sa aj v článku 3 označenom ako Povinnosti služby vo verejnom záujme a ochrana odberateľa, v odseku 1 výslovne uvádza, že „Členské štáty na základe svojich inštitucionálnych organizácií a s náležitým zreteľom na zásadu subsidiarity zabezpečujú, aby bez toho, aby bol dotknutý odsek 2, elektroenergetické podnikateľské subjekty fungovali v súlade so zásadami tejto smernice s cieľom dosiahnuť konkurenčný, bezpečný a vzhľadom na životné prostredie udržateľný trh s elektrickou energiou a aby neboli diskriminované tieto podniky z hľadiska ich práv alebo povinností.“

Odsek 2 toho istého článku Smernice uvádza, že „So zreteľom na príslušné ustanovenia zmluvy, najmä na jej článok 86, členské štáty môžu podnikom fungujúcim v odvetví elektroenergetiky z hľadiska všeobecného hospodárskeho záujmu uložiť povinnosti vzhľadom na službu vo verejnom záujme, ktoré sa môžu vzťahovať na bezpečnosť, vrátane bezpečnosti dodávky, pravidelnosti, kvality a ceny dodávok a ochrany životného prostredia, vrátane energetickej účinnosti a ochrany životného prostredia. Takéto povinnosti sú jasne definované, transparentné, nediskriminačné, overiteľné a zaručujú rovnosť prístupu pre elektroenergetické spoločnosti EÚ k národným zákazníkom. Vo vzťahu k bezpečnosti dodávky, riadeniu energetickej účinnosti/riadeniu na strane dopytu a v záujme plnenia cieľov v oblasti životného prostredia uvedeného v tomto odseku môžu členské štáty zavádzať dlhodobé plánovanie, berúc pritom do úvahy možnosť tretích strán usilovať sa o prístup do sústavy.“

Pokiaľ teda garantovanie práva odberateľa elektriny na zmenu dodávateľa, bolo povýšené na verejný záujem, s poukazom na vyššie uvedené ustanovenia Smernice je evidentné, že aj riadne fungovanie, nediskriminačný prístup vrátane ochrany, ako aj samotné plnenie povinností dodávateľov je povýšené na všeobecný a verejný záujem. Pôsobenie dodávateľov elektriny je v tomto smere potrebné chápať ako nástroj na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektriny, ktorá je ako taká považovaná za všeobecný hospodársky záujem a teda za verejný záujem.

Zdôraznil, že jednoznačný záver súdu prvého stupňa o rozčlenení dodávateľov (a teda aj žalobcu) a odberateľov (spotrebiteľov) na dva okruhy, a to na okruh subjektov sledujúcich iba súkromnoprávny cieľ (dodávateľa) a na okruh subjektov sledujúcich len verejnoprávny cieľ (odberateľa) nie je v uvedenom kontexte správny a právne odôvodniteľný. Rovnako nereflektuje preukázateľné záujmy členských štátov vyjadrené v Smernici. Pokiaľ by sme čisto teoreticky zastali názor, že v danom prípade nemožno hovoriť o činnosti výlučne spadajúcej pod verejný záujem (s čím sa však žalobca nestotožňuje), minimálne v intenciách Smernice musíme obidve skupiny subjektov považovať za subjekty, ktoré sledujú prinajmenšom hybridné ciele (tak verejnoprávne ako aj súkromnoprávne), ktoré však nemožno od seba oddeľovať. Motiváciou odberateľov nie je len využitie samotného práva na zmenu dodávateľa (teda verejnoprávny cieľ), ale aj jeho konanie je primárne motivované súkromnoprávnym aspektom, ktorým je možnosť dosiahnutia úspory. Na druhej strane, dodávateľa sú síce orientovaní okrem iného aj na dosahovanie zisku ako výsledku ich fungovania, avšak dodávku elektriny v žiadnom prípade nemožno považovať a vyhodnotiť z čisto súkromnoprávneho hľadiska. Nasvedčuje tomu tiež slovenská vnútroštátna legislatíva, ktorá formuluje dodávku elektriny ako povinnosť dodávateľa elektriny, a teda nielen jeho právo /viď ust. § 34 ods. písm. f) zákona č. 251/2012 Z. z., v ktorom sa ukladá povinnosť dodávateľovi elektriny uzavrieť zmluvu o združenej dodávke elektriny na vymedzenom území s každým odberateľom elektriny v domácnosti, ktorý o to požiada a splní obchodné podmienky dodávateľa elektriny; takúto povinnosť stanovoval pre dodávateľa elektriny aj zákon č. 656/2004 Z. z. v ust. § 27 ods. 2 písm. f)/. Dodávateľ teda nie je úplne slobodný v rozhodnutí, či konkrétnemu odberateľovi bude elektrinu dodávať alebo nie, nakoľko ak ho tento o dodávku požiada, dodávateľ mu elektrinu dodávať musí, inak sa dopustí správneho deliktu. Navyše, slovenská legislatíva definuje (a aj definovala) tiež tzv. univerzálnu službu, ktorou sa domácnostiam a malým podnikom garantuje nielen samotná dodávka elektriny ako komodity, ale aj súčasné poskytovanie služby distribúcie elektriny a prevzatia zodpovednosti za odchýlku, t. j. komplexu ostatných služieb, ktoré sú potrebné pre faktický odber elektriny. Jej cieľom je, aby takýto zraniteľný odberateľ mal garantované všetky služby, ktoré mu v súvislosti s dodávkou elektriny musia byť nevyhnutne poskytnuté. Právo na univerzálnu službu vyplýva pritom aj zo Smernice, konkrétne z jej článku 3 (označeného ako Povinnosti služby vo verejnom záujme a ochrana odberateľa) odseku 3 a preto nemožno mať pochyb o jej verejnoprospešnom charaktere. Dodal, že každý dodávateľ elektriny je takúto univerzálnu službu povinný svojmu zákazníkovi poskytnúť a garantovať, ak o to zákazník požiada. Záver o obmedzenej slobode dodávateľa elektriny rozhodnúť sa poskytovať univerzálnu službu konkrétnemu zákazníkovi elektrinu je teda aj v tomto prípade rovnaký. Ďalším argumentom je existencia cenovej regulácie dodávky elektriny domácnostiam uskutočňovaná Úradom pre reguláciu sieťových odvetví, pričom jej dôvodom nemusí byť len ochrana spotrebiteľa, ale aj iný verejný záujem (ust. § 4a ods. 2 písm. č) zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov). Žalobca sa preto domnieva, že v tejto súvislosti nemožno hovoriť o tom, že záujem dodávateľa elektriny v súvislosti s dodávkou elektriny je čisto súkromnoprávny, nakoľko právna úprava celkom jednoznačne priznáva dodávke elektriny a pôsobeniu dodávateľov elektriny na trhu s elektrinou väčší, ako len čisto súkromnoprávny význam. V kontexte uvedeného mal za to, že pôsobenie dodávateľov elektriny na trhu s elektrinou je minimálne zmiešaného charakteru, t. j. kombinovane verejnoprávneho a súkromnoprávneho.

Žalobca uviedol, že takémuto vnímaniu postavenia dodávateľa, ktoré členské štáty považovali za tak dôležité a podstatné v súvislosti s vytvorením vnútorného trhu s elektrickou energiou, že k nej prijali spoločnú právnu úpravu, prispieva aj ustálená a prelomová judikatúra Najvyššieho správneho soudu České republiky, osobitne rozsudok spis. zn. 2Ans 4/2009-93 zo dňa 06.10.2009. V predmetnom rozsudku posudzoval český súd „verejný charakter“ obchodnej spoločnosti ČEZ, a.s. zaoberajúcej sa obdobne ako žalovaný činnosťami v elektroenergetike. V danom prípade český súd posúdil predmetnú spoločnosť ČEZ, a.s. ako verejnú inštitúciu, pričom k „verejnému účelu existence o fungovaní ČEZ, a.s.“ prisvedčil až na základe analýzy povahy činností, v ktorých táto spoločnosť podniká. „ Za

významnou však zdejší soud považuje skutočnosť, že hlavným predmetom činnosti ČEZ, a.s. je výroba a prodej elektřiny, s tím související podpora elektrizační soustavy a dále výroba, rozvod a prodej tepla. Jakkoliv lze žalovanému přisvědčit v tomto směru, že v této svojí dominantní činnosti nemá monopolní postavení, nesouhlasí naopak soud v tomto směru, že jeho úkolem není uspokojování veřejnosti v oblasti dodávek elektrické energie. Přestože totiž je jistě elektrizační soustava v EU navzájem propojena, není sporu o tom, že právě oblast energií představuje jeden ze strategických, bezpečnostních a koneckonců i existenčních zájmů České republiky a jistě nikoliv náhodou si proto stát ponechává i v kapitálové struktuře žalovaného rozhodující podíl.“

Z tohto pohľadu je teda možné jednoznačne usúdiť, že činnosti žalobcu ako dodávateľa elektriny je nevyhnutné považovať za činnosti vykonávané vo verejnom záujme. Takýmto posúdením sa súd prvého stupňa v rámci odôvodňovania svojho rozhodnutia vôbec nezaoberal, čo žalobca považoval tiež za vadu napadnutého rozhodnutia. Aj v tejto súvislosti žalobca videl odvolací dôvod podľa ust. § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p. a teda, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Súd prvého stupňa sa v rámci posudzovania účelu registračného konania nezaoberal a nevyhodnotil ani ďalší z argumentov žalobcu uvádzaných v podanom návrhu, keď žalobca poukazoval na určitú analógiu, ktorú predstavuje katastrálne konanie o zápise práv k nehnuteľnostiam, ktorom sa síce na jednej strane realizujú súkromné záujmy fyzických a právnických osôb vo vzťahu k nehnuteľnostiam, avšak na druhej strane štát reguluje nadobúdanie a zánik významných práv k nehnuteľnostiam pôsobením orgánov verejnej správy na úseku katastra jednoznačne z dôvodu verejného záujmu a ochrany práv fyzických a súčasne aj právnických osôb. Niet pritom pochyb, že katastrálne konanie sa vykonáva vo verejnom záujme. Dokonca v rámci katastrálneho konania súkromnoprávny aspekt u účastníkov - fyzických a právnických osôb pri ich vstupe do konania je dominantný, ak nie priamo výlučný. Napriek tomu, takémuto konaniu súdy priznávajú potrebnú ochranu v rámci ustanovení o správnom súdnictve. Obdobným príkladom je aj priebeh napríklad stavebného konania. Súd prvého stupňa však v napadnutom uznesení obdobnú ochranu žalobcovi nepriznal napriek faktu, že u neho nemožno hovoriť výlučne o súkromnoprávnom záujme, ktorý sleduje a to v intenciách vyššie uvedených dôvodov. Žalobca opakovane zdôraznil, že konanie o zmenu dodávateľa elektriny je potrebné vnímať a posudzovať ako celok a je nevyhnutné na neho aplikovať ustanovenia o konaní orgánu verejnej správy (podľa ust. § 244 a nasl. O.s.p.). Oddelený prístup k definícii účelu konania žalovaného v rámci registrácie pri rozhodovaní vo verejnom záujme vo vzťahu k jednému účastníkovi (odberateľovi) a aplikácia iného prístupu na rozhodovanie vo vzťahu k druhému účastníkovi (dodávateľovi) len v dôsledku domnelého „rozhodovania o obchodných záujmoch“ v žiadnom prípade nemôže obstáť. Takýto prístup je potrebné považovať za porušenie ústavných zásad platných pre spravodlivý proces, konkrétne zásady rovnosti účastníkov konania (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR), pričom podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy SR „výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou“.

Právnym názorom prezentovaným súdom prvého stupňa v napadnutom rozhodnutí sa súd dopustil porušenia ústavnoprávnych garancií, a teda rovnakej ochrany práv všetkých zúčastnených účastníkov konania, čo je taktiež dôvodom na zrušenie rozhodnutia. Žalobca preto v tejto súvislosti videl ďalší odvolací dôvod, a to dôvod podľa ust. § 205 ods. 2 písm. b) O.s.p. - konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Z hľadiska celkového systému komunitárneho práva a jeho charakteru, predovšetkým doktríny priority, prednosti komunitárneho pred právom vnútroštátnym, akékoľvek nejasnosti alebo divergencie, ktoré vyplývajú z jeho aplikácie nemôže závažným spôsobom vykladať vnútroštátny súd. Jedinou a najvyššou autoritou oprávnenou rozhodovať o hraniciach aplikovateľnosti noriem komunitárneho práva je Súdny dvor Európskej únie. Ak teda v konkrétnom prípade konania pred vnútroštátnym súdom vznikne otázka výkladu či hraníc aplikovateľnosti komunitárneho práva, o týchto otázkach je oprávnený rozhodnúť výlučne Súdny dvor Európskej únie. Žalobca mal za to, že v danom prípade rozhodnutie súdu prvého stupňa bolo a je jednoznačne závislé od stanovenia hraníc, aplikovateľnosti, resp. výkladu komunitárneho práva, pretože vyriešenie takejto otázky je spôsobilé podstatným spôsobom ovplyvniť rozhodnutie vo veci samej. Takouto otázkou je primárne posúdenie výkladu Smernice (najmä ust. čl. 3 bodu 1 a 2 Smernice), či túto je možné v jej jednotlivých ustanoveniach týkajúcich sa dodávateľov vykladať tak, že fungovanie elektroenergetických podnikateľských subjektov na trhu s elektrickou energiou je potrebné

považovať za poskytovanie služby vo verejnom záujme a to aspoň v jej časti - týkajúcej sa ukladania povinností zo strany členských štátov v súvislosti so zabezpečením ochrany zákazníka (spotrebiteľa). S poukazom na uvedené, podľa názoru žalobcu súd prvého stupňa mal v rámci prebiehajúceho konania konanie v súlade s ust. § 109 ods. 1 písm. c) O.s.p. prerušiť a požiadať Súdny dvor Európskej únie o rozhodnutie o predbežnej otázke podľa medzinárodnej zmluvy. Pokiaľ si súd prvého stupňa vyššie uvedený výklad Smernice vykonal bez ďalšieho sám, prekročil rozsah svojich právomocí, nakoľko je zrejmé, že ide o oblasť komunitárneho práva osobitne upravenú členskými štátmi, kde jednoznačný záver o charaktere pôsobenia elektroenergetických podnikateľských subjektov na trhu s elektrickou energiou môže a je oprávnený uskutočniť len Súdny dvor Európskej únie. V tomto smere žalobca videl ďalšie pochybenie v postupe konajúceho súdu a teda ďalší dôvod na zrušenie prvostupňového rozhodnutia podľa ust. § 205 ods. 2 písm. b) O.s.p. - konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Z uvedených dôvodov žalobca žiadal odvolací súd, aby prvostupňové rozhodnutie v celom rozsahu zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

III.

Žalovaný vo svojom písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu, obsahovo v podstate zhodným s jeho písomným vyjadrením k žalobe, navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté rozhodnutie krajského súdu potvrdil.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal odvolaním napadnuté uznesenie krajského súdu a konanie mu predchádzajúce (§ 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. v spojení s § 212 a nasl. O.s.p.), vec prejednal bez pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.) a dospel k záveru, že v dôsledku závažných procesných pochybení je potrebné napadnuté uznesenie zrušiť.

Podľa § 244 ods. 1 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Z podkladov súdneho spisu vyplýva, že žalobca sa svojou žalobou domáhal postupu súdu podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku upravujúcej rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (§ 247 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 250 ods. 1 O.s.p. účastníkmi konania sú žalobca a žalovaný. Súd aj bez návrhu uznesením priberie do konania účastníka správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté.

Z petitu žaloby vyplýva, že žalobca sa domáhal, aby súd zrušil rozhodnutia žalovaného, ktorými žalovaný ukončil proces zmeny dodávateľa elektriny k 1.10.2011 pre účastníkov trhu s elektrinou, ktorých odberné miesto je pripojené do sústavy žalovaného a ktorí uzavreli zmluvy o dodávke elektriny so žalobcom, na základe storna zmeny dodávateľa elektriny bez toho, aby o storno zmeny dodávateľa elektriny požiadal žalobca, a to pri nasledovných odberateľoch elektriny pripojených do distribučnej sústavy žalovaného :

P.č. Meno odberateľa Bydlisko odberateľa Dátum oznámenia storna EIC kód odberateľa zmeny dodávateľa

1. A. I. 16.9.2011 24ZSS10159790008
2. O. O. 16.9.2011 24ZZS4195576000A
3. K. O. 14.9.2011 24ZZS50703590004

4. X. Z. 14.9.2011 24ZZS7049932000G
5. C. Súmračná 20, 821 02 Bratislava 16.9.2011 24ZZS51165560001
6. J. D. 16.9.2011 24ZZS2120935000P
7. B. X. 14.9.2011 24ZZS3500265000N

Odvolací súd, s poukazom na citované zákonné ustanovenie, považuje za potrebné uviesť, že vzhľadom na petít žaloby v posudzovanej veci bolo povinnosťou súdu prvého stupňa vysporiadať sa s otázkou účasti všetkých odberateľov označených v žalobe - ktorí sa rozhodli pre storno procesu zmeny dodávateľa elektriny zo svojho pôvodného dodávateľa na žalobcu ako nového dodávateľa elektriny - a následne ich pribrať do predmetného konania.

Podľa § 244 ods. 2 O.s.p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, ako aj fyzických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy (ďalej len „rozhodnutie správneho orgánu“).

Podľa § 244 ods. 3 O.s.p. rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť.

Z podkladov súdneho spisu je zrejmé, že za účelom právneho posúdenia opodstatnenosti žaloby predmetnej veci, bolo zo strany prvostupňového súdu podstatné zaujať stanovisko k otázke, či zákon o energetike priznáva žalovanému rozhodovacie právomoci, resp. či mu toto oprávnenie nevyplýva z iných zákonov. Len za tohto predpokladu možno žalovaného považovať za správny orgán v zmysle § 244 ods. 2 O.s.p. V nadväznosti na uvedené bolo možné zaoberať sa s otázkou možnosti súdneho prieskumu žalobcom napadnutých rozhodnutí.

Súd prvého stupňa sa dôsledne nezaoberal otázkou, či ide o rozhodnutia vydané v správnom alebo v inom obdobnom procese pri výkone štátnej správy, pričom vlastné odôvodnenie jeho rozhodnutia je nedostatočné a vlastný právny názor veľmi stručný nezodpovedajúci zákonným limitom odôvodnenia rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 157 ods.2 O.s.p.

Za tohto stavu je napadnuté rozhodnutie prvostupňového súdu pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľné.

Procesnému právu účastníka konania vznášať v žalobe námietky nezákonnosti voči postupu a rozhodnutiu správneho orgánu zodpovedá povinnosť správneho súdu preskúmať rozhodnutie správneho orgánu v rozsahu žalobných námietok, o vznesených námietkach rozhodnúť a pokiaľ ich nepovažoval za dôvodné, vysvetliť a vyložiť, z akých dôvodov. Ak tak správny súd neurobí, zaťaží svoje rozhodnutie nielen vadami spočívajúcimi v porušení všeobecných procesných princípov - podraditeľných pod vadu konania v zmysle § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. - ale súčasne postupuje aj v rozpore so zásadami vyjadrenými v druhej hlave, siedmom oddiele Ústavy SR (predovšetkým čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2) a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd (ďalej aj „Dohovor“; porov. II. ÚS 9/00, I. ÚS 35/01, I. ÚS 26/94, IV. ÚS 156/03).

Súčasťou práva na súdnu ochranu a na spravodlivý proces je nepochybne aj právo na riadne odôvodnenie súdneho verdiktu, ktoré je aj zárukou toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny. Je predpokladom toho, aby strany mohli účinne uplatňovať právo na opravné prostriedky. Napokon je predpokladom kontroly výkonu spravodlivosti zo strany verejnosti.

V odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa

pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé (§ 157 ods. 2 O.s.p.).

Citované zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky vykladať a uplatňovať tak, že rozhodnutie súdu musí obsahovať dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené.

Súčasťou práva na riadne odôvodnenie je aj to, aby sa súd riadne vysporiadal so všetkými relevantnými námietkami účastníka konania. Nedostatočné vysporiadanie sa s námietkami účastníka konania spôsobuje nepreskúmateľnosť rozhodnutia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto musel napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.), a to bez toho, aby sa zaoberal hmotnoprávnou stránkou odvolania.

V ďalšom konaní bude povinnosťou prvostupňového súdu postupovať vo vyššie naznačenom smere, prejednať vec v medziach podanej žaloby, dôsledne sa vysporiadať so všetkými námietkami žalobcu, vrátane odvolacích námietok, znovu o nej rozhodnúť a svoje rozhodnutie aj riadne a presvedčivo odôvodniť.

V novom rozhodnutí súd prvého stupňa rozhodne o náhrade trov konania, vrátane trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvej O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.